

Kulttuurintutkimus-lehden tunnustuspalkinto 2013

Esa Konttinen

Olen valinnut *Kulttuurintutkimus*-lehden 30. vuosikerrasta vuoden teksteiksi monien kelpoisten joukosta kaksi kirjoitusta.

Antti Salmisen artikkeli ”Luonnon jälkimodernin kokeellisuuden perustaksi” (*Kulttuurintutkimus* 4/2013) iskee lukijaan heti kättelyssä tehtävämäärittelyllään: modernin kokeellisen taiteen sokkeli on ehkä valettava uudelleen. ”Ei-fossiilille kokeellisuuksille, vieläpä elämisen arvoisille, ei ole toistaiseksi tiettävästi teoriaa. Tässä sitä etsitään.” Provosoiva avaus ei osoittaudu ylilupaukseksi, toisin kuin lauseen luettuani hie-man jo ehdin epäillä: kirjoitus on lupauksensa mukaisesti filosofista, argumentoivaa etsimistä. Uuden käsitteellistämisen tarve perustellaan: modernin kauden avantgarden lähtökohdan tai energieettisen ”vähimmäisyyn”, (siitä termi fossiiliperustainen avantgarde) öljyn, ja siihen perustuneen teollisen rynnistyksen aika on taittumassa ja paradigman on vaihduttava. Jälkimodernin kokeellisuuden on Salmisen mukaan oltava jotain täysin muuta kuin modernin avantgarden usein shokeeraava kokeellisuus. Nyt olemme tekemisissä suurten kokonaisvaltaisten kysymysten kanssa. Uuden tien tavoittelu tapahtuu varovaisempina tai ainakin toisenlaisina etsivinä kokeiluina, tai kuten kirjoit-

taja hauskaasti sanoo, etenemisenä ”nolona ravunkäyntinä” kohti tuntematonta. Uusi kokeellisuus ei rajoitu vain taiteeseen, vaan koskee yleisesti uuden, kriisiytyneen modernin ylittävän, elonkehän kestävyuden turvaavan elämäntavan ja yhteiskuntamuodon etsintää. Kirjoituksensa haasteellisen sisälön omaksumiselle kirjoittaja tarjoaa avuksi kolmen solmun metaforat, kolmen solmun teorian. ”Tarvitsemme uutta ”k-solmun” kokeellisuutta ”ei-fossiilille” aikakaudelle”. Se on kriiseihin (nationalismin ja totalitarismin sekä tietenkin ympäristökatastrofit) johtaneiden modernin kauden arvojen uudelleen arviointia.

Kirjoitus on rakenteellisesti vahva ja looginen: argumentti esitetään selkeästi, se pohjustetaan historiallisesti ja teoreettisesti, avataan muutamalla peruskäsitteellä ja lukijaa palvelevilla metaforilla. Kirjoitus itsekin edustaa peräänkuuluttamaansa kokeellisuutta, se ei väitä olevansa lopputulos, vaan edustaa itseymäryksessään pikemminkin avausta. Tätä ”etsivän käsitteellistämisen” lajityyppiä, ja sen rohkeaa, mutta kuitenkin kontrolloitua otetta tarvitaan meidän aikamme, kun edessämme on elettyyn nähden monessa suhteessa aivan erilainen, tuntematon maailma. Tehtävänä on aikaansaada lukijoissa pään sisäistä liikehdintää suurten kysymysten ympärille. Siinä artikkeli onnistuu mainiosti.

Julkaistut väitöselktiöt ovat lähes järjestään hienoja tekstejä. Niistä huokuu kon-

tekstinsa lataus: käsillä on pitkään valmistelun, tekijänsä siihen asti tärkeimmän tutkimuksen puolustus juhlavassa tilaisuudessa. Väitöstilaisuuden yleisölle on tarjottava selkeä, ymmärrettävä kiteytys siitä, mistä tutkimuksessa on kysymys ja mitä tulokset tarkoittavat. Samalla lektio on tekijänsä viime käden tieteellinen argumentti työnsä tueksi. Tutkimuskysymys on taustoitettava, sidottava tieteelliseen/taiteelliseen ympäristöönsä, ydinkäsitteistö perusteltava, samoin metodi. On muutamain virkkein kehiteltävä tulokseen pääseminen ja perusteltava tuloksen arvo. Mielestäni mainiosti lektion ideassa onnistuu **Silja Nikula** kirjoituksessaan ”Matkan kokemus veistyy esiin” (*Kulttuurintutkimus* 4/2013). Teksti on varsin tiivis, mutta (ja ehkäpä siksikin) onnistuu oivallisesti asettamaan läsnäolevalle yleisölle tarkastelevansa ilmiön, ”paikan hengen”, käsitteelliseen yhteyteen ja perustelemaan kirkkain vedoin sen miten paikan hengen tavoitteeseen on tultu taiteellisessa prosessissa, ensin paikkakokemusta houkuttelemalla puupiirroksen avulla, ja sitten kokemusta kypsyttämällä työn eri vaiheissa. Tässä kulussa välitön kokemus muuntuu suhteeksi tekijänsä minuuteen, sen osaksi. Lektio päättyy Nikulan ehdottamaan avaukseen: mitä kuvan kerronnallisuus oikeastaan on graafisen, liikkumattoman kuvan kohdalla? Lektion luettuani olisin halunnut olla mukana väitöstilaisuudessa.

Esa Konttinen, dosentti (sosologia).